

Udvardy elmondja a szegedi diktatura történetét.

— Vallomás a rendőrségen. —

(Saját tudósítónktól.) Megírta a Délmagyarország, hogy Udvardy Jánost, a szegedi direktorium tagját és a szegedi kommunista-párt alapítóját és szervezőjét csütörtökön Szabadkáról Szegedre hozták és a rendőrségi fogházba zárták. Udvardyt pénteken kihallgatta a rendőrség.

A négy polgárit végzett üvegező-munkás rendkívül értelmességet és feltűnő intelligenciát árult el kihallgatása során. A kommunista vezér, aki meggyőződéssel vallja magát ma is kommunistának, érdekes, nyulánk arcú, sápadt, közepmagas ember, rövidre nyírott bajusszal és rövid kecskeszakállal. Sportsapkás katonaruhában fogták el. Félénken nézett körül a rendőrkapitányi szobában, elébb szabadkozva rövid mondatokban felelt a hozzá intézett kérdésekre, nemsokára azonban egészen otthonosan, folyékonyan mondott el mindent szerepléséről. Vallomása nagyon sok olyan részletre vetett világot, amit eddig nem ismert a nyilvánosság.

A diktatura előkészítése.

— Január 27-ikén jöttem le Budapestről Szegedre — kezdte vallomását Udvardy. — Budapesten a Ganz-vagongyárban dolgoztam mint vagonüvegező és élénk részt vettem a munkásmozgalomban. Január közepén elhívtak a kommunista-pártba, — amelynek akkor még nem voltam tagja — Kun Béla és Fiedler Rezső és megkérdezték, nem volna-e kedvem Szegedre menni párttitkárnak.

— Honnan ismerte magát Kun Béla? — kérdezte a rendőrkapitány.

— Alig beszéltem vele — felelte Udvardy.

— Hogyan bizhattak akkor önre olyan fontos bizalmi szerepet?

— Tagja voltam a Ganzgyári munkástanácsnak és Fiedler ismert a vasasmozgalomból, tudták rólam, hogy balszélső álláspontot foglaltam el mindig. Én nyolcnapi gondolkodási időt kértem, de már a hatodik napon bementem hozzájuk. Összintén megmondom, egyrészt

politikai meggyőződése, másrészt pedig anyagi helyzetem vitt rá erre a lépésre. A szociáldemokrata-párt vezetősége akkor nagyon csunya politikát folytatott. Annyira, hogy valósággal sirtam az októberi forradalom után. Mi megállítottuk október 30-ikán éjjel az összes gyárat, felfegyverkeztünk, sikerre segítettük a forradalmat, délután pedig már elvettük a fegyvereinket és a forradalmi munkás este már mint hitvány nemzetőr elment őrizni a hadimilliomosok vagyonát.

— Miért hitvány?

— Reggeli szerepéhez képest valóban hitvány szerepet kapott. Nem erre neveztünk a munkásmozgalomban. 1907 óta voltam tagja a szociáldemokrata-pártnak és a háború derekán aktív részt is vállaltam a mozgalomban. Ami az anyagi helyzetemet illeti, amely arra készítetett, hogy elfogadjam a felkínált állást, akkor munkanélkül állottam, ők nekem pedig 1000 korona havi fizetést biztosítottak. Szegeden már volt előttem egy *Serbán* nevű párttitkár, az azonban valami galibát csinált és épen azért küldtek le engemet helyébe. Amikor Szegedre lejöttem, berendeztem a pártirodát és naponként előadásokat tartottam, egyébként minden agresszivitástól tartózkodtam.

A véres hétfő.

— Önök már akkor agresszíve léptek fel Szegeden, amikor Budapesten a kommunisták még semmit se csináltak.

— Amikor Szegeden a Neuberger história történt. Budapesten már az összes kommunisták a gyűjtőben ültek. Bizonyítani tudom, hogy átiratot küldtem a szociáldemokratákhoz, hogy semmi közünk gyűléseikhez. A szegedi zavargást — bocsánatot kérek — nem a kommunista-párt, hanem a leszerelt katonák szabad-szervezete csinálta.

— De Ön volt a leszerelt katonák szellemi vezére.

nem kell félni attól a kutya kritikustól, amelyik harap): Ferike, gyere ide! Feringette! Tudod-e, mit mondott nekem a komám az elébb? Hát azonta, hogy aszonta: komám, ide cselekvény köll, mert cselekvény nélkül még a fehér vidéki történetet is elviszi az Ördög! Hát csináljatok már valamit ti is! Utóvégre nem nyughatik az én vállaimon az egész darab, ha százszor az igazgatótok vagytok is! Hát nincs igazam? Hát igazam van?

Ferike: Hát igazad van, igazgató ur, főur, nagyur, trubadur, királyom, császárom, római plébánosom, neked ne volna igazad? Már tudom is, hogy mit csináljak! Kérlek szépen, kedves főur, van nekem egy természetes anyám, aki nincsen! Eltűnt! Még a Károlyi-forradalom elején eltűnt, nyomtalanul! Te talán tudtál róla, hiszen benne voltál a Nemzeti Tanácsban. Én tanácstalanul állottam az egész tanács-kormány idején, melyiket szeressem, a természetes mamámat, vagy a színházi mamámat? De most, én úgy érzem, itt van a mamám. A természetes. Hisz ez természetes! A második föl-vonásban csak kell lenni egy nagy fölismerési jelenetnek. (A zöld zsalugátért kinyitja és ott van a mama, Greguss Mamanci.)

Főur (elfeledkezik magáról): Voila! Azaz,

hogy viola, lelkem violája, Margitkája! Az Ördögbe is, milyen szórakozott vagytok!

Férj és feleség (Lakatostól jönnek. Most már nincsenek lelakatolva. Szabad folyást engednek érzelmeiknek).

Feleség (a természeteshez): Kisanyám, milyen szép vagy!

Kisanya: Csak nagyon passzív a szerepem! De te meg milyen jó vagy.

Feleség: Hát még ha egy rendes darabban látnál! Én vagyok a legvidámabb vigjátéki szubrett, de ebben a Földesben uborkává savanyodik az ember!

(Függöny.)

Utolsó felvonás.

De milyen utolsó. A legutolsó. A főur tovább komázik az Urral, a szerző a közönség türelmével és a jó izléssel. Végül egymáséi lesznek. Már mint a Ferike meg a Ferkó. Ferkó páter zamatosa rájuk adja áldását az öreg pipaszárral. Copyright by Kotzebue and Birch Pfeiffer. Gare aux voleurs! Óvakodjunk az ilyen hazai szerzőktől!

Gyalu.

— A tömeg követelte, hogy menjek fel a városházára.

— Önök lázították fel a katonákat, hogy politikai céljaikra felhasználják.

— Nem kellett azokat fellázítani. Azok nagyon elégedetlenek voltak a hadügyminiszeri rendelettel, amely megtagadta tőlük az 5400 korona végkielégítést, mi pedig demonstratív célokra tényleg felhasználtuk őket.

— Ön azt mondotta akkor a kormánybiztos urnak, hogyha nem engedik be a városba a Neuberger-különítményt, akkor vérfürdőt rendeznek.

— Erre nem emlékszem. Azt azonban első percben láttam, hogy a katonaság lázadó hangulata csak amolyan szalmaláng és ezért nem sokat bíztam csatlakozásukban. A kommunisták azonban mindenkit felhasználtak céljaikra. Azon a bizonyos március 12-ikén annyit dolgoztam, hogy nálamnál tehetségesebb és tapasztaltabb vezetők erejét is kimerítette volna. Én a helyzet magaslatán igyekeztem állni. Miután tudtam, hogy zavargás keletkezik, ha a Neuberger-különítmény bejön, azért mentem a kormánybiztos urhoz, hogy ennek elejét vegyem. A katonákat különben Berényi lázította fel.

— Hallotta, hogy Berényit felakasztották?

— Megérdemelte. Bárcsak mind felakasztanák ezeket az embereket.

— Amikor maga a kormánybiztos urhoz ment, már nem volt kezében a kommunista-párt?

— Én nem szerelhettem le a katonákat, mert azok engem agyonlőttek volna.

— Mi mindent tudunk ám, mert nekünk voltak a pártban kémeink.

— És megfordítva — mondotta Udvardy nevetve. Tény az, hogy a gépfegyverek és az ágyuk be voltak állítva, ha akartam volna, — ezt felelősségem teljes tudatában jelentem ki — egy szavamra le lettek volna kaszabolva a tengerész-fiúk.

— Tévedés, önök nem bírtak volna a tengerészekkel, a későbbi Lenin-fiukkal.

— Azt hiszem, ez nem is fontos kapitány ur. Az a fontos, hogy nem csináltam meg a vérfürdőt, sőt megakadályoztam.

— Kivel tudja ezt igazolni?

— Az akkori bizalmi-testülettel.

— Hallotta, hogy Andorkát életfogytiglani kényszmunkára ítélték.

— Igen! Szabadkán hallottam.

— Hát volt Szabadkáról is összeköttetése.

— Hát a rendőrségnek nem volt? Ugy fogtak el munkaközben. Hétéves korom óta dolgozom.

— Miért vállalkozott akkor vezérszerepre és miért nem dolgozott?

— Engedelmet kérek, miért ne vállalkoztam volna, mikor az egész ország vörös volt.

— Csak terror alatt volt.

Az első menekülés.

— Kérem, nekem is megvan a magam véleménye. Én állandóan dolgoztam Szegeden is. Mikor a budapesti kommunista-vezérek le voltak tartóztatva, felküldtem Budapestre Belozerkowszkyt, hogy kérjen direktívákat a pesti vezetőtől, akikkel egyébként könnyen lehetett akkor is érintkezni. Megmondtam akkor, hogy itthagynom az egész vacakot. Minden kommunista kiabálta, hogy éljen a proletárdiktatura, üsd a burzsujt és valóban ütni akarta. De nekem az volt az elhatározásom, hogy nem szabad semmitse csinálni, mert én szigorúan marxista vagyok és azt vallom, hogy a forradalom magától jön, nem kell csinálni. És érdekes, hogy Kun Béla ugyanakkor Belozerkowszky-nak is azt az utasítást adta, hogy nem szabad semmit se csinálni. Amikor Belozerkowszky visszajött, Neuberger már itt szélhámoskodott. Korrekt jellememet igazolja, hogy szemébe vágtam Neubergernek alakoskodását. Neuberger

2-es és 3-as számú cigarettahüvelyek

a legjobb minőségben és a legolcsóbb napiárak mellett kaphatók a

Médi Specialite

cigarettaipapir kapható nagyban és kicsinyben.

szivarkahüvely főraktárában Szeged, Jókai-utca 11. sz. Telefon 15—20. — Ugyisintén valódi FEKETE CLUB